

MAKTABGACHA TA'LIMDA MEZONLAR ASOSIDA BOLALARDA RIVOJLANISH JARAYONINING SIFAT VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI

Karriboyeva Lobarxon Fayzulla qizi

Urganch davlat universiteti,
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 3-kurs talabasi.

ANNATATSIYA

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarini ta'lim va tarbiya jarayonini samarali tashkil etish, bolalarda kompetensiyaviy faoliyatlarni amalga oshirish mexanizmlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Tayanch iboralar: Rivojlanish, tarbiya, ta'lim sohalari, rivojlanish sohalari, ta'lim sohalarining mazmuni, ta'lim sifatiga oilaning ta'siri.

O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonunga muvofiq Maktabgacha ta'lim va tarbiya ta'lim turlarining dastlabki bosqichi sanaladi.

Maktabgacha ta'lim va tarbiya bolalarni o'qitish va tarbiyalashga, ularni intellektual, ma'naviy-axloqiy, etik, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirishga, shuningdek bolalarni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashga qaratilgan ta'lim turidir.

Maktabgacha ta'lim va tarbiya olti yoshdan yetti yoshgacha bo'lgan bolalarni boshlang'ich ta'limga bir yillik majburiy tayyorlashni ham nazarda tutadi.

Maktabgacha ta'lim va tarbiyani tashkil etish tartibi ushbu Qonun, shuningdek "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni bilan belgilanadi.[1]

Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-sonli qaroriga muvofiq Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartida belgilangan vazifa va talablarni joriy etish bugungi kunning dolzarb masalasi ekanligini alohida ta'kidlash lozim. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi faoliyat markazlarini tashkil qilish, har bir markazni bolalarning yosh xususiyatlarini, qiziqishlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda ularga o'yinlar orqali ta'lim - tarbiya berish, ularning rivojlanish ko'rsatkichlarini belgilab borish lozim.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida barcha rejim momentlari amalga oshiriladi va "Ilk qadam" davlat o'quv dasturning mazmuni bolalarning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ularga o'rgatiladi. Maktabgacha ta'limning mazmuni beshta ta'lim yo'nalishi bo'yicha amalga oshiriladi: Jismoniy rivojlanish va

sogʻlom turmush tarzining shakllanishi; Ijtimoiy-hissiy rivojlanish; Nutq, muloqot, oʻqish va yozish malakalari; Bilish jarayonining rivojlanishi; Ijodiy rivojlanish.

Taʼlim sohalarining mazmuni bolalar faoliyatining barcha turlarini qamrab oladi. Taʼlim sifati mavzuni rivojlantiruvchi muhitni rivojlanishiga bogʻliq boʻlib, uning boyitilishi va toʻldirilishi bolaga oʻz-oʻzini rivojlantirish imkoniyatlarini beradi.

Mavzuni rivojlantirish muhiti barcha faoliyat turlari ishtirok etishi uchun tashkil etilishi kerak. Ota-onalarning yordamisiz barcha zamonaviy talablarga javob beradigan rivojlanayotgan muhitni yaratish, taʼlim sifatini oshirish va maktabgacha taʼlim muassasasi imidjini yaxshilash mumkin emas. Ammo ota-onalarni taʼlim jarayoniga qanday jalb qilish kerak? Buning uchun pedagoglar ota-onalar bilan ishlashning yangi shakllari va usullarini izlashlari kerak (bular - davra suhbatlari, tanlovlarda, musobaqalarda qatnashish, tarbiyachiga turli tadbirlarda yordam berish). Oila taʼsiri sifatlari taʼlim jarayonining bir qismidir.

Soʻnggi tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, zamonaviy bolalar asosan “motor” tanqisligini boshdan kechirishadi, ular stressga moyil boʻlib, bolalarning stressi - bu bolada ijobiy hissiyotlar yetishmasligi va oiladagi salbiy muhit va boshqalar.

Shu sababli, tarbiyachilar oldida turgan vazifalardan biri bu taʼlim va tarbiya jarayonida bolalar salomatligini har tomonlama saqlash, sogʻlikni saqlovchi taʼlim texnologiyalaridan foydalanishdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy va ruhiy salomatligini saqlash uchun bolaning psixologik qulayligi taʼminlanishi kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ushbu komponent umuman taʼlim sifatini belgilaydi. Aynan “farovon” bola bilimlarni optimal darajada oʻzlashtiradi, faoliyatida rivojlanadi, tengdoshlari va kattalar bilan aloqa oʻrnatadi.

Maktabgacha taʼlim sifatining ikkita asosiy koʻrsatkichi mavjud: Maktabgacha taʼlim tashkiloti tarbiyalanuvchilarining maktabda oʻqishga tayyorligi darajasi va tarbiyalanuvchilarning salomatligi darajasi.

Maktabgacha taʼlim tashkilotimizda maktabgacha taʼlim sifati muammosini hal qilishda zamonaviy yondashuv sifatida biz integratsiya usulidan keng foydalanamiz. Bizning tashkilotimizdagi tarbiyachilar barcha rejim momentlarini bajaradilar va ularda bolalarning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda dastur mazmunini shakllantiradilar. Maktabgacha taʼlimning mazmuni beshta taʼlim yoʻnalishi boʻyicha amalga oshiriladi Jismoniy rivojlanish va sogʻlom turmush tarzining shakllanishi; Ijtimoiy-hissiy rivojlanish; Nutq, muloqot, oʻqish va yozish malakalari; Bilish jarayonining rivojlanishi; Ijodiy rivojlanish. Taʼlim sohalarining mazmuni bolalar faoliyatining barcha turlarini qamrab oladi. Har bir pedagogning umumiy maqsadi - obyektini har xil tomondan oʻrganadigan bolaning har tomonlama rivojlanishiga hissa qoʻshishdan iborat. Maktabgacha taʼlim sifati bu bolalar bogʻchasidagi har bir bolaning hayot sifatidir. Ushbu muammo bugungi kunga qadar

hal qilinmagan. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimi maktabgacha yoshdagi bolalarni parvarish qilish va nazorat qilish, ularni tarbiyalash, o'qitish va rivojlantirish bo'yicha xizmatlar sohasi sifatida qabul qilinadi. O'zbekiston ta'limi Standartiga muvofiq maktabgacha ta'lim ta'limning birinchi bosqichi hisoblanadi.

Bizning maktabgacha ta'lim tashkilotimizda biz maktabgacha ta'limning taxminiy umumiy ta'lim dasturini tanladik va ishlayapmiz. Veraksy, T.S. Komarova, M.A. Vasileva "Tug'ilgandan maktabgacha", shuningdek, bolalarni maktabga tayyorlash, ingliz tilini o'qitish, ritmni, rasm chizishni o'rgatish, tuzli hamirni modellashtirishni o'rgatish va h.k. Uchun qo'shimcha ta'lim xizmatlari joriy etildi. Maktabgacha ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omil shundaki, bolalar bog'chasida yuqori pedagogik ma'lumotlarga ega va birinchi malaka toifasiga ega bo'lgan tarbiyachilar shtati mavjud bo'lishi kerak.

Tarbiyachilar doimiy ravishda o'z-o'zini tarbiyalash bilan shug'ullanadilar, tanlovlarda qatnashadilar. Shuningdek, muassasada barcha kerakli mutaxassislar ishlaydi: logoped, jismoniy tarbiya o'qituvchisi, psixolog, musiqa rahbari va tibbiyot xodimi. Barcha mutaxassislar bolalar salomatligi, rivojlanishi va ta'lim olishlari uchun bir-biri bilan hamkorlik qiladi. Bu sohani rivojlanayotgan muhit holati, shuningdek, maktabgacha ta'lim sifati muammolarini hal qilishda zamonaviy yondashuvdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotimizda rivojlanayotgan muhit doimiy ravishda to'ldirilib, takomillashtirilmoqda. Yosh xususiyatlariga ko'ra ta'limiy o'yinlar va o'yinchoqlar mavjudligi. Oila ta'siri ham ta'lim sifati jarayonining bir qismidir. Tarbiyalanuvchilarning ota-onalari bilan juda ko'p ishlar olib borilmoqda, bularda ota-onalar va bolalar faol ishtirok etadigan davra suhbatlari va muhokamalardan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. *O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonuni. O'zbekiston respublikasi qonuni, 23.09.2020-yildagi O'RQ-637-son.*
2. *Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-son qaroriga ilova.*